

B. H.

A SZENT KORONA KALAPOSMESTERE

Bácsú a 118 esztendő Pórfi-cégtől

Megint megszünik egy ősi váciutcai üzlet: a száztizennyolc esztendő Pórfi-cég neve eltűnik ama ház szemöldökéről, ahol 1813-ban ugyanabban a helyiségben, sváb és rác kalmárok között, Pórfi, egy régi pesti patricius család sarja kalapos boltját megnyitotta. Ez a cég elsőhajtója *Saint Beuve* gyönyörű sorát: „Ah, születni, élni és meghalni ugyanazon háztető alatt!...” És most itt az önkéntes végeladás; a legfinomabb portékák, angol kalapok, angol ruhaszövetek, francia inganyagok, nyakkendők, selyemernyők, nemes fából való botok beszerzési áron, sőt talán azon alul is kelendők, mivel hogy január elsején le kell számolni. Welisch igazgató máskor oly hideg angol lord-arcán a mélabú mosolya borong.

Szegény boldogult *Horváth* Nándi kevéssel halála előtt megírta a Váci-utca jalkiáltását: Istenem, mi volt a Váci-utca gyerekkoromban! Mindent onnan szereztünk be. Édesanyám ruhái *Monasterly* és *Kuzminkál* készültek, divatárúnője *Békffy* Gizella volt, első órát *Lechner*-től kaptam, a gyerekruhákat *Szoboda* és *Kalács* szállította, palatáblimat, iskolafüzeteimet *Seefelnernél* vették, apám szabója a lengyel *Stempien* volt, szivarjait *Medecnél* vásárolta, a szücs nevére nem emlékszem, de boltja ott volt valamelyik sarkon. A kalapokat pedig a *Pórfi* boltjában válogattuk, — könnyező szemmel gondolok első cilinderemre. Pórfi volt szállítója a budapesti közönség legjobb rétegeinek, kezdve az arisztokratától a jómódú polgári családokig.

„... e megfizetelés által munkáját dúsán hárpótoltnak tekintii“

És a királyé is! Sőt magának a Szent Koronának is! Az öreg Pórfi, akit én még ismertem, a legnagyobb meghatottsággal gondolt arra a napra, amikor 1867-ben a koronázás előtt *Ferenc József*hez rendelték, hogy a Szent Korona bélést elkészítse, illetőleg, hogy a túlnagy aranykorona alá megfelelő süveget konstruáljon. Egy magyar iparos, akinek megadatott, hogy ujjai közé vegye az ezeréves Szent Koronát, valóban szinguláris jelenség!

— Mint volt 48-as honvédtiszt, — mesélte, — nagyon meg voltam indulva, amikor ilyen módon közvetlen összeköttetésbe kerültem a király személyével és a Szent Koronával. Négyeszer voltam *Ferenc József* előtt, hogy mértéket vegyek a süvegére. A korona fejbősége tudniillik hatvannégy centiméter, *Ferenc József* fejbősége pedig ötvenhét és félcentiméter volt. A király úgy a mértékvételnél, mint a három próbánál nyájas volt, de szóvalan maradt, borogósnak látszott, mint az olyan ember, akinek gondjai és gondolatai messzi járnak. A süveg fekete nemez kapuciumból állott, bevonva aranybrokáttal, bélelve fehér selyemmel.

A munka után Pórfi *Ferenc* a következő okmányt kapta:

Alulírottak, mint a magyar Szent Korona az idő szerinti őrei elismerjük és bizonyítjuk, miszerint Pórfi Ferenc úr Pesth szabad királyi városának polgára és kalapgyártulajdonos, megbízásunk folytán tett teljes megelégedésünkre a magyar királyi apostoli Szent Koronát új béléssel ellátta és ő császári és királyi apostoli Felsége I. Ferenc József legkegyelmösebb urunk fejébe illesztette. Általunk köteleességeinek előterjesztésére felhivatván, a legnemesebb polgári érülettel kijelenti, miszerint a legkíválóbb szerencsésének ismeri azon kitüntetését, hogy a nemzet ezen szent ereklyéjének díszítéséhez járulhatott és hogy ennél fogva e megfizetelés által munkáját és köteleességét dúsán hárpótoltnak tekintii. Mely önzetlen, tiszta hazafiai és példás jellemvonás annál is inkább érdemül róható fel, miután Pórfi úr a drága aranyszövetért kiadott, valamint ennek megszerzetése végett viselt utazási költségei megtérítéséről is önként lemondott.

Miről is kiadjuk jelen, nevünk aláírásával

és szokott élő pecsétünkkel ellátott bizonyáglevelünkkel.

Kelt Pesthen, 1867 május hó 16-án

gráf *Károlyi György*
koronaőr
báró *Nyáry Antal*
koronaőr

Június elején aztán megérkezett *Ferenc József* ajándéka is, egy gyönyörű és nagyértékű arany tabatiere.

IV. Károly koronázása

Károly király koronázása alkalmából ismét a Pórfi-céget bízták meg az új béléssüveg készítésével. Most már az öreg Pórfi veje, a boldogult *Hauser* *Károly* jelent meg a modern konformátorral, hogy mértéket vegyen a felséges úr fejéről. *Károly* király fejbősége ötvenöt és félcentiméter volt. *Hauser* a következőket mondta el annakidején a fogadtatásról:

— A legünnepélyesebb pillanat a nehéz vas-kazettának a nyitása volt, amelyben a szent jelvényeket őrzik. A koronaőrök, *Széchenyi* *Béla* gróf és *Ambrózy* gróf, nem tudták kinyitni a kazettát, úgy látszik, berozsdásodott a závar és a nagy kulcs nem akart mozdulni. Mások is próbálkoztak, de nem ment a dolog. Sokáig tartott a kísérletezés, a felséges úr már kifáradt a különböző megszólításokban, amellyel az időt kitöltötte, végül is lakatost kellett hivatni. A Szent Koronát — az esemény a Szent István-teremben történt — rögtön bíborpárnára helyezték, előtte álltam, mögöttem a két koronaőr. Ekkor megszólalt *Széchenyi* *Béla* gróf, nagyon szigorúan:

— A Szent Koronához senki ember fia illetéketlenül nem nyulhat. — Mintha templomban lettem volna, úgy dobogott a szívem. A felséges úr kérdőleg nézett rám, de én — a koronaőr intésére — mozdulatlan maradtam.

— Hát, tessék, kezdjük, — parancsolt a király, intve szemébe, hogy fogjak hozzá. Végül mégis csak kezembe kellett venni a Szent Koronát, amelyben még benne volt *Ferenc József* koronázási süvege. Nagyon óvatosnak kellett lennem, nehogy kárt okozzak, mert a brokatsüveg igen erősen volt beleerősítve. Vére is sikerült minden baj nélkül kivennem a bélést, amellyel rögtön műhelyünkbe siettem. A munka sürgős volt, hiszen méltóztatik emlékezni, milyen rövid idő alatt zajlott le az ünnepség. A régi süvegből csupán a fekete nemez tartottam meg, új aranybrokáttal borítván be külsejét, új fehér selyemmel bélelve ki belsejét. Mindez a legnagyobb felelősség mellett, a leggyorsabb tempóban történt, és *Bognár* *Karola* kisasszony, még ma is a régi üzlet jó szelleme, kedvence a Pórfi-cég nagy klientaléjának, segítségemre volt, majd fel is kísért a Varba.

— Most már mindez asszisztencia nélkül fogadott a királyi pár. *Zita* királyné jámbor meghatottsággal figyelte, amint az új süveget elhelyezzük a Szent Korona belsejében, a kis *Ottó* pedig tágranyilt szemmel nézte, mint illeszti fejére édesapja a Szent Koronát, miközben a kisgyerekek bájos elfogulatlanságával esicseregtek. A királyi családban, úgy látszik, emlékeztek az előző koronázási menetre, amikor két alkalomból csaknem leest *Ferenc József* fejéről a Szent Korona, mert a felséges asszony a következő rendelkezéssel lepett meg:

— Talán jó lenne *Sturmbanddal* (rohamszíjjal) megerősíteni a süveget, hogy a Szent Korona biztosan üljön a fején. — Már késő este volt. A boltok bezárva. Kétségbe voltam esve, hogy tudok még az éj folyamán aranybrokát-szalagot szerezni! Most parancsot kaptunk, hogy a ládából vegyük ki a palástot. A felséges asszony fölpróbálta, majd kiterítette és cernát meg tít hozatott, hogy ősi hagyomány szerint, mint királyné, sajátkezüleg javítsa ki még az éj folyamán az idő következtében sérült helyeket. Leszárguldtam a városba és — hogy-hogynem — éjjelre megvolt a *Sturmband*, amelyre kapcsolat alkalmaztunk. Másnap reggel, közvetlen a koronázás előtt ismét megpróbálta *Károly* király — most már *Sturmbanddal* — a Szent Koronát, de a kápos nem akart működni, illetőleg bizonytalan érzést keltett a felséges úrban. Erre ismét a felséges asszony egített ki zavarunkból, mondván, hogy erre a céra karabíner lenne a legalkalmasabb. Így is történt és a legutolsó pillanatban *Bachruchtól* hoztam fel a Varba az aranyzavárt.

*

Vége a dalnak. Ha majd ismét lesz koronázás, aminek titka a jövőendő méhében szunnyad, már nem a Pórfi-cégre fogják bizni az új belső süveg elkészítését.

Gergely István.